

Offentlige informasjonsinfrastrukturer

INF 3290 – høst 2016

Endre Grøtnes, Difi
endre.grotnes@difi.no

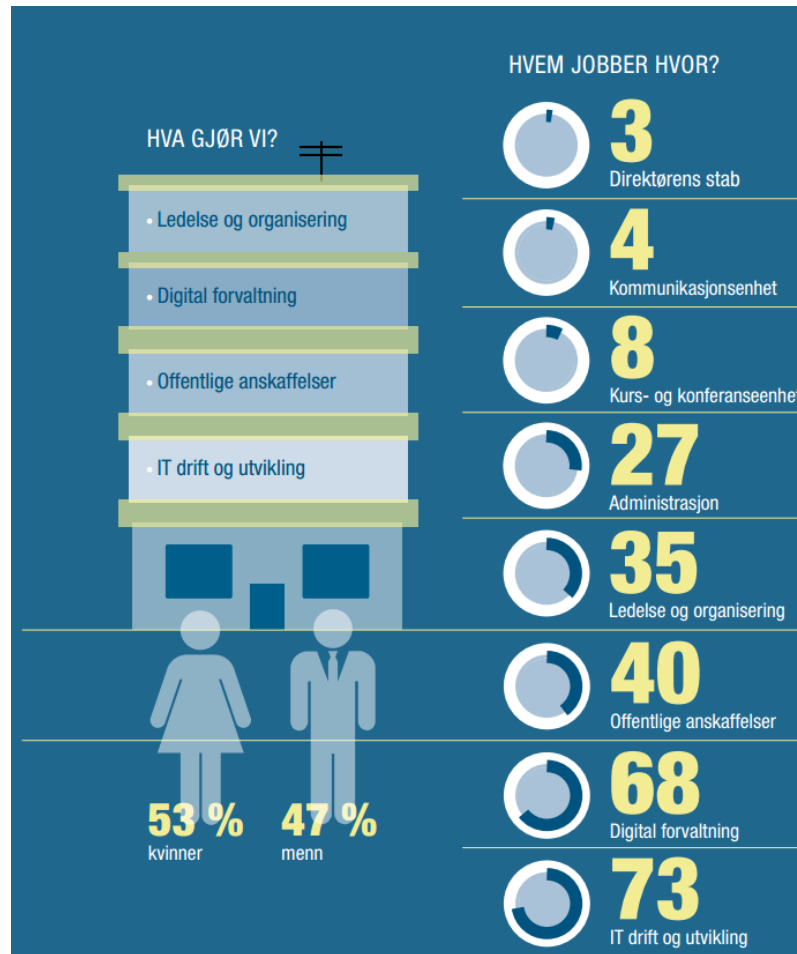
Dagens agenda

1. Offentlig sektor
 - En heterogen blanding av virksomheter, oppgaver og teknologi
2. Spesielle utfordringer ved å lage løsninger for offentlig sektor
 - Spesielle regler for nesten alt
3. De sentrale informasjonsinfrastrukturene i offentlig sektor

Direktoratet for forvaltning og IKT

- ▶ Difi er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), og er departementets fagorgan for forvaltnings- og IKT-politikken i offentlig sektor
- ▶ Difi skal utvikle og fornye offentlig sektor ved å se ulike elementer i forvaltningsutviklingen i sammenheng, på tvers av sektorer, virksomhetsgrenser og mellom stat og kommunal sektor

Difi i kortform

DIFI SKAL BIDRA TIL FØLGENDE OVERORDNEDE MÅL:

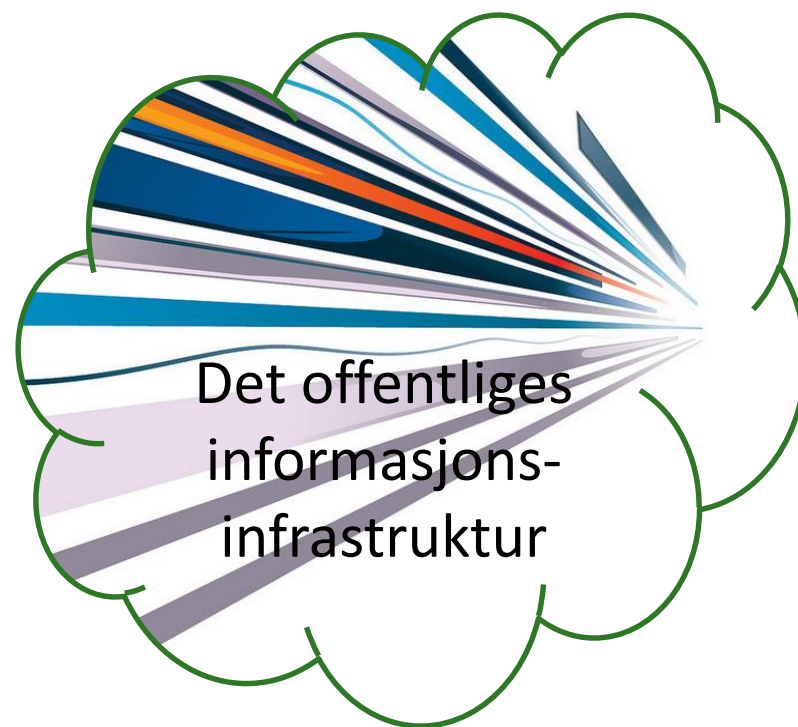
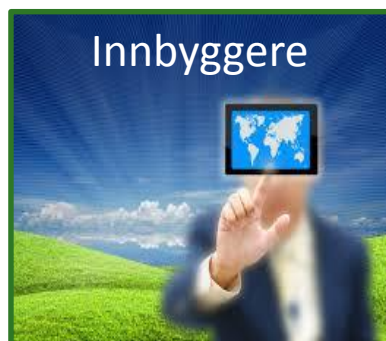
- Forvaltningen skal være godt organisert, ledet og ha riktig kompetanse.
- Offentlig sektor skal tilby sikre, effektive og brukerrettede digitale tjenester.
- Offentlig sektor skal gjennomføre gode anskaffelser som bidrar til økt verdiskapning og effektiv ressursbruk.

Noen nettsider

- ▶ Innbyggerportalen Norge.no – Norge.no
- ▶ Standardisering – standard.difi.no
- ▶ Sikkerhet – sikkerhet.difi.no
- ▶ Universell utforming – uu.difi.no
- ▶ Prosjektstyring - Prosjektveiviseren.no
- ▶ Åpne data - data.norge.no
- ▶ Kvalitet på nett – kvalitet.difi.no
- ▶ Offentlig elektronisk postjournal – oep.no
- ▶ Utlysninger av anbud – doffin.no
- ▶ Anskaffelser – anskaffelser.no

Offentlig sektor er ikke en enhet

- ▶ Stortinget og Sametinget
- ▶ Regjeringen med departementer og direktorat
- ▶ Domstolene
- ▶ Universitet og høyskoler, forsvar, politi, helsevesenet, med mere
- ▶ 16 departementer
- ▶ 19 fylkeskommuner og 428 kommuner
 - ▶ Snart slås noen sammen
- ▶ Ca 300 statlige virksomheter

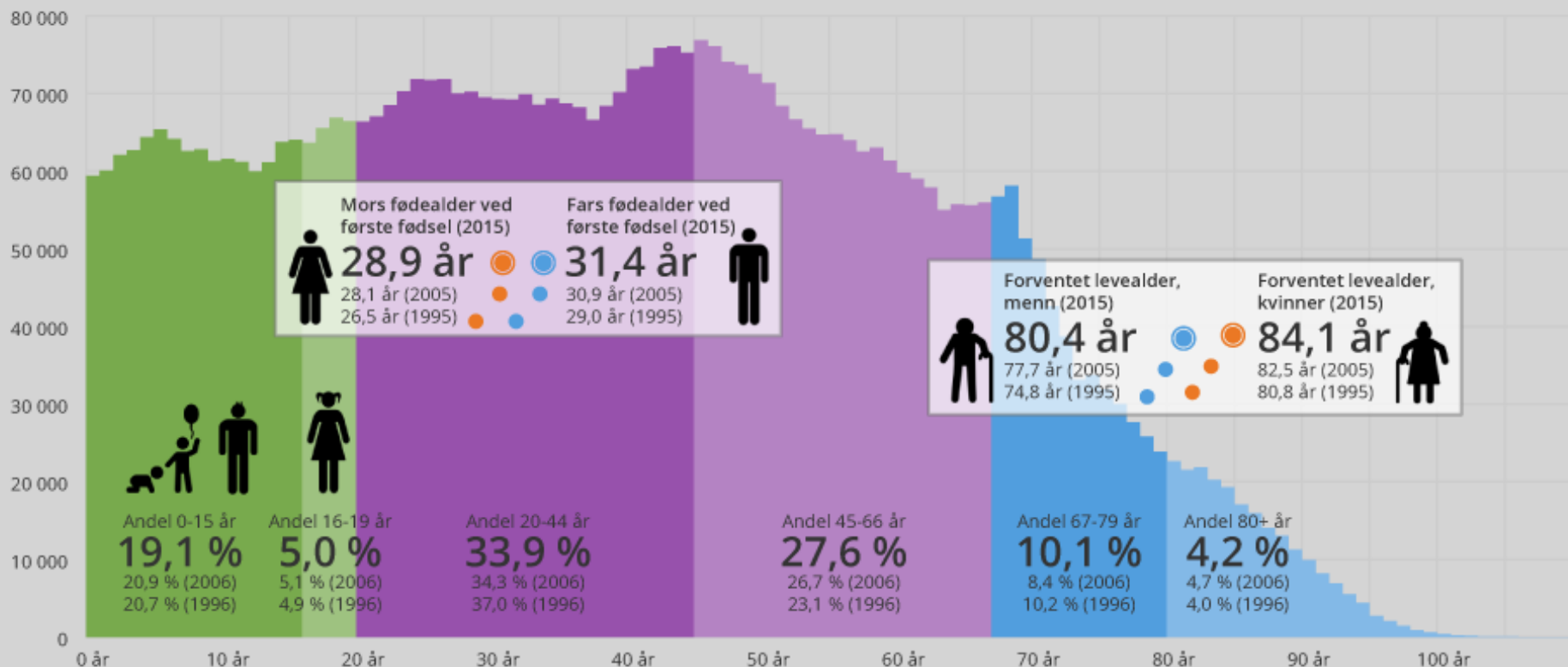
Rammebetingelser for utvikling av II i det offentlige
(Lover, regelverk, budsjetter, politiske prosesser, presse)

Folketall, 1. juli 2016

5 236 826

Antall personer som er registrert bosatt i Norge

Antall personer per ettårig alderstrinn (2015)

+ 48 183

Folketilveksten siste år (2015)

Samlet fruktbarhetstall

Antall fødte 59 058

- Antall døde 40 727

= Fødselsoverskudd 18 331

Innvandring 67 276

- Utvandring 37 474

= Nettoinnflytting 29 802

Inngåtte ekteskap (2015)

Derav mellom kvinner/menn

Skilsmisser (2015)

Dato

Antall virksomheter etter størrelse

	2016	
	Antall virksomheter	Prosent
Alle størrelsesgrupper	558 959	100,0
Ingen ansatte	366 444	65,6
1-4 ansatte	91 273	16,3
5-9 ansatte	41 159	7,4
10-19 ansatte	29 614	5,3
20-49 ansatte	20 712	3,7
50-99 ansatte	6 181	1,1
100 - 249 ansatte	2 790	0,5
250 ansatte og over	786	0,1

Spesielle regler for offentlig sektor

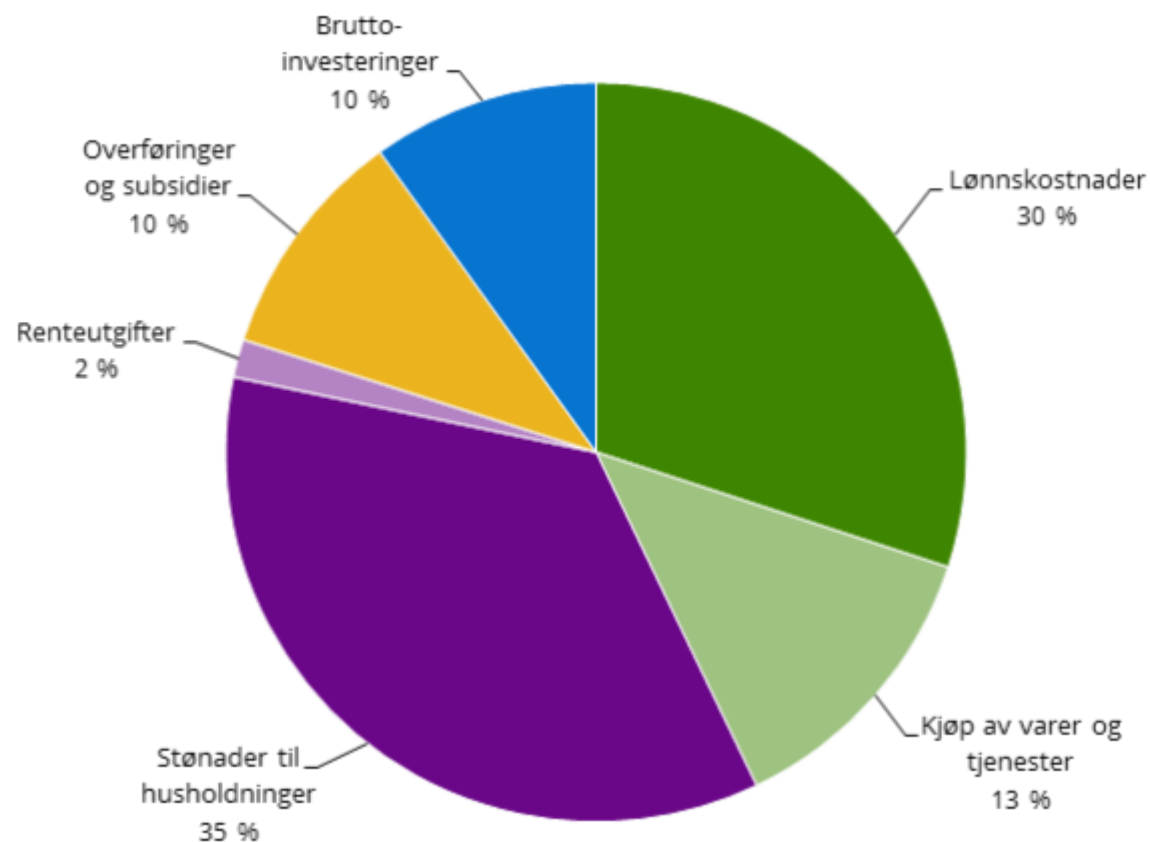
- ▶ Forvaltningsloven
- ▶ Offentlighetsloven
- ▶ Arkivloven
- ▶ Regler for offentlig anskaffelser
- ▶ + en rekke særlover for den enkelte virksomhet

Penger

- ▶ Regjeringen foreslår budsjettene
 - ▶ 6. oktober kommer forslag til budsjettet for 2017
- ▶ Stortinget vedtar budsjettene for ett år av gangen
- ▶ Vår bruk av penger er underlagt økonomiregelverket
- ▶ Statlige virksomheter får ikke beholde overskudd
- ▶ Åpenhet – Alle kan se hva vi bruker penger på

Hva brukes 1.497.000.000.000 på?

Figur 3. Offentlig forvaltnings utgifter. Prosent av totale utgifter. 2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Installert base og gamle systemer

- ▶ Sluttbrukerne er hele befolkningen
- ▶ Mange av systemene går over 50 år tilbake
- ▶ Det offentlige må opprettholde tjenestetilbudet
- ▶ Mange offentlige tjenester er unike
- ▶ Heterogen base av virksomheter
- ▶ Informasjonen i løsningene skal ofte brukes av andre IT-systemer
- ▶ Løsningene understøtter lover og annet regelverk

Første konklusjon

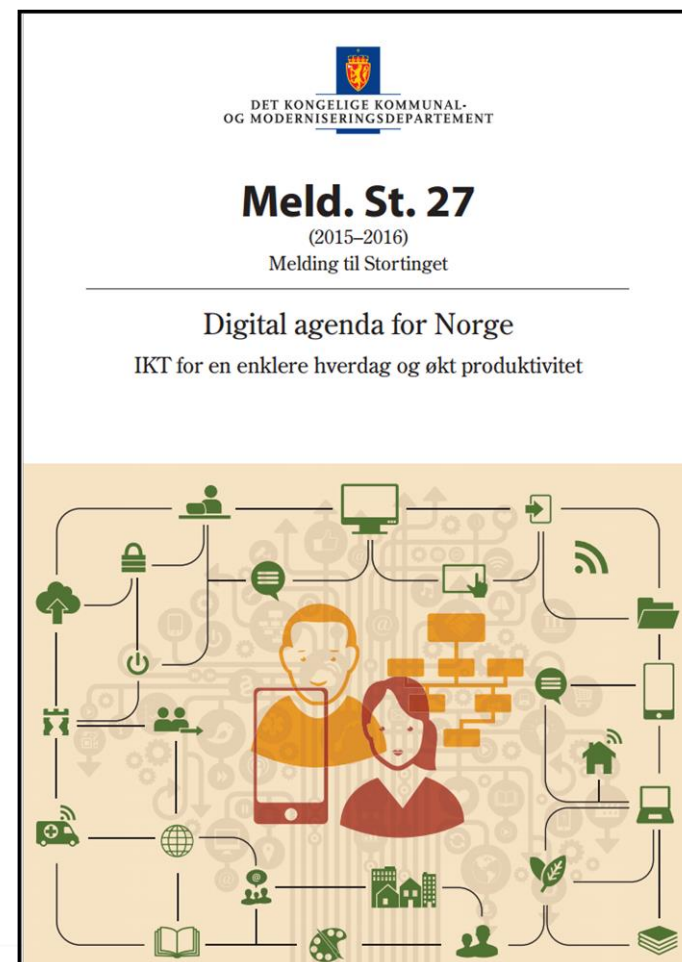
- ▶ Informasjonsinfrastrukturer i offentlig sektor skal støtte et mangfold av offentlig virksomheter og må tilfredsstillende en rekke egne lover og regler. Løsningene skal brukes av gamle og unge, små og store virksomheter med varierende forutsetninger og må tilfredsstillende alle disse.
- ▶ **Skal du lage en II for offentlig sektor må du forstå rammebetingelsene til offentlig sektor**

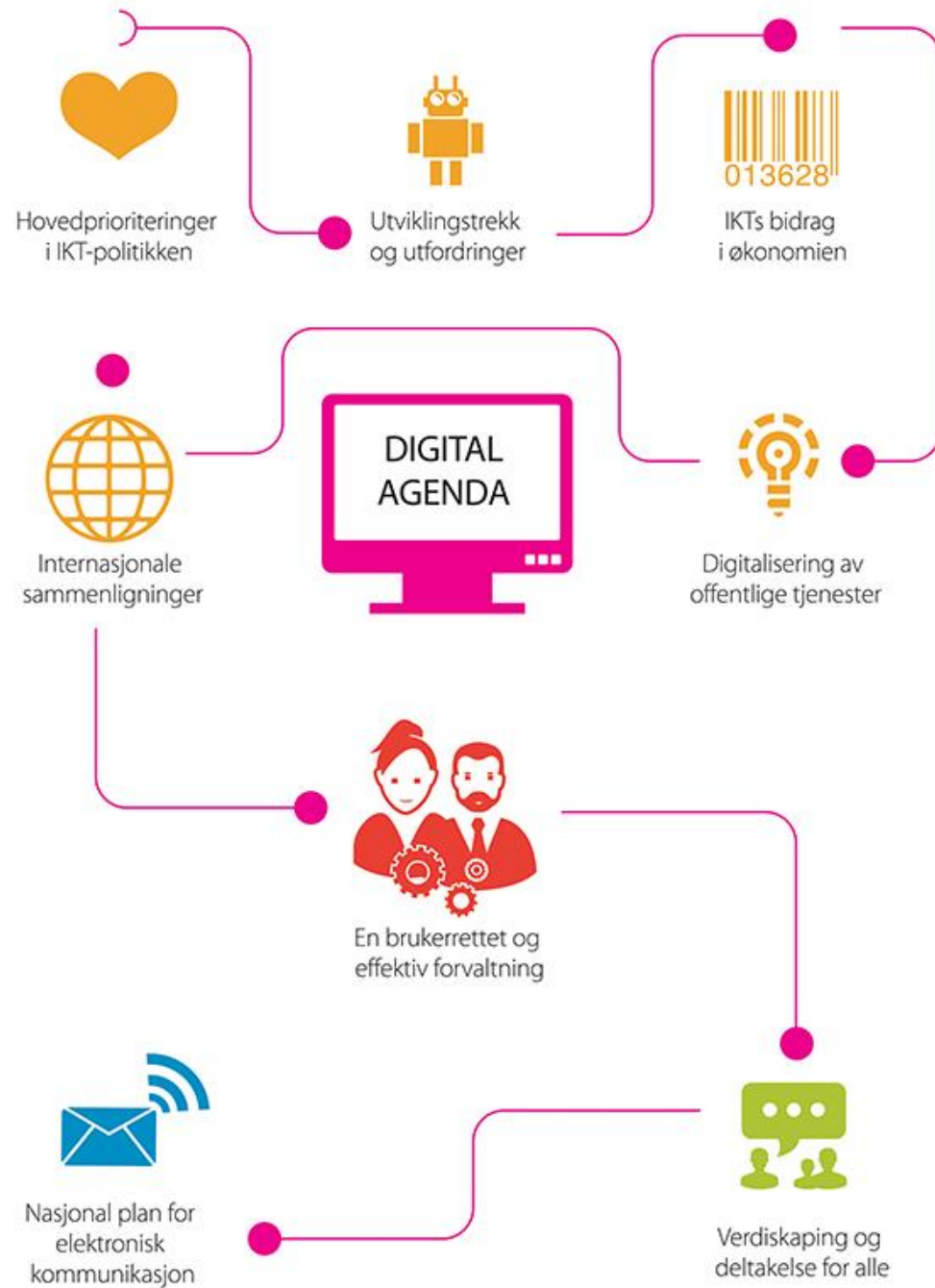
Gjeldende politikk

- ▶ **Digital agenda for Norge
IKT for en enklere hverdag
og økt produktivitet**

- ▶ Meld. St. 27 (2015–2016)

- ▶ Publisert 15.04.2016

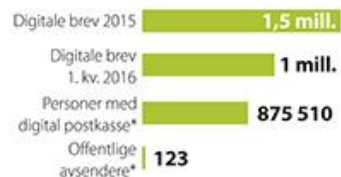

Hovedprioriteringer i IKT-politikken

1. *Brukeren i sentrum*
2. *IKT er en vesentlig innsatsfaktor for innovasjon og produktivitet*
3. *Styrket digital kompetanse og deltakelse*
4. *Effektiv digitalisering av offentlig sektor*
5. *Godt personvern og god informasjonssikkerhet*

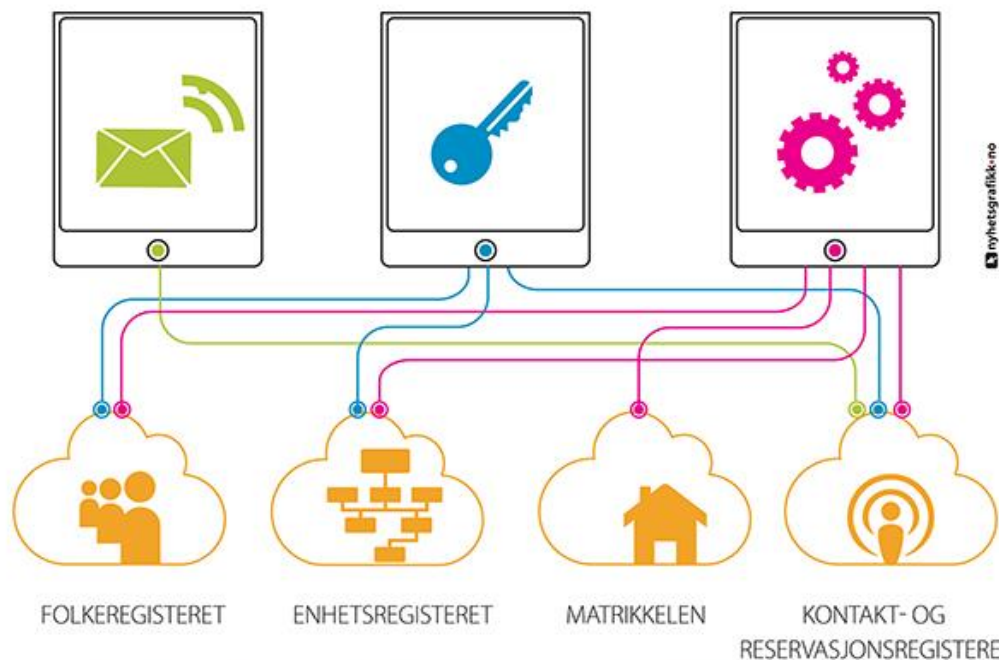
DIGITAL POSTKASSE

ID-PORTEN

ALTINN

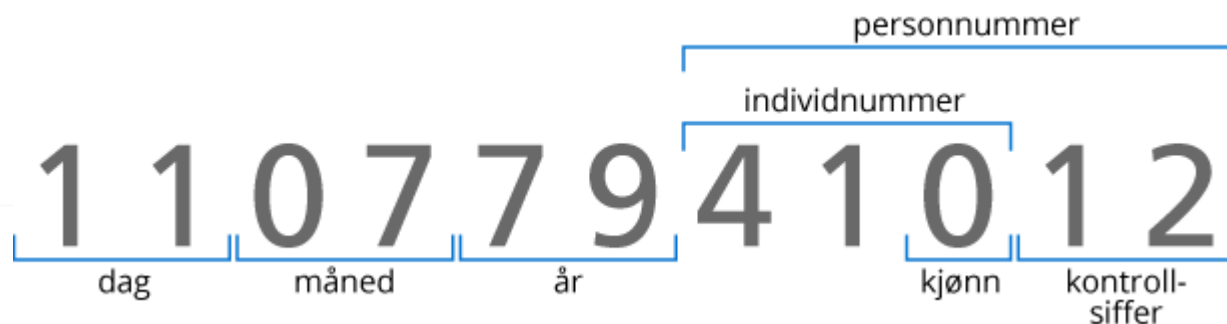
nyhetsgrafikk.no

*1. kv. 2016

Folkeregisteret

- ▶ Folkeregisteret omfatter nøkkelopplysninger om alle personer som er eller har vært bosatt i Norge
 - ▶ Etablert i 1946
- ▶ Nøkkelen er fødselsnummer eller D-nummer
 - ▶ Innført i 1964
- ▶ Skatteetaten er ansvarlig for folkeregisteret
- ▶ De fleste offentlige ytelser forutsetter at du er registrert i folkeregisteret

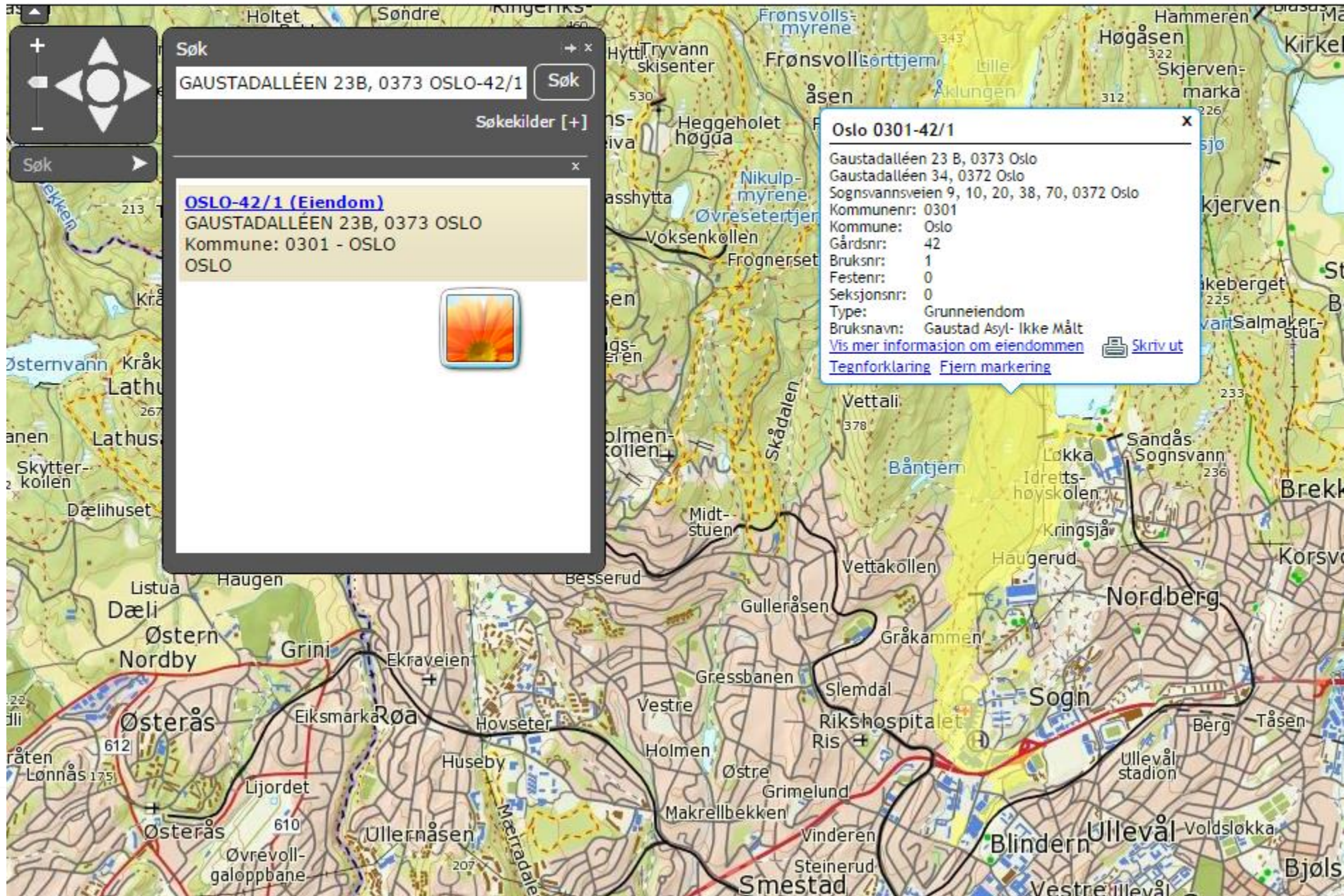
Opplysninger i folkeregisteret

- ▶ Navn (navn og navnehistorikk)
- ▶ Fødselsnummer/D-nummer
- ▶ Fødested
- ▶ Bostedsadresse/postadresse (historikk)
- ▶ Foreldre
- ▶ Barn
- ▶ Ektefelle/registrert partner
- ▶ Sivilstand (sivilstand og sivilstandshistorikk)

Matrikkelen

- ▶ Matrikkelen er landets offisielle eiendomsregister. Den inneholder en oversikt over eiendommer, eiendomsgrenser, adresser og bygninger.
- ▶ På www.seeiendom.no kan du gjøre oppslag på din eller andres eiendom og se hva som er registrert i eiendomsregisteret (matrikkelen) om eiendommen og tilhørende bygninger, boliger og adresser.

informasjon fra matrikkel og grunnboken

Søk

GAUSTADALLÉEN 23B, 0373 OSLO-42/1 **Søk**

Søkekilder [+]

OSLO-42/1 (Eiendom)

GAUSTADALLÉEN 23B, 0373 OSLO
Kommune: 0301 - OSLO
OSLO

Oslo 0301-42/1

Gaustadalléen 23 B, 0373 Oslo
Gaustadalléen 34, 0372 Oslo
Sognsvannsveien 9, 10, 20, 38, 70, 0372 Oslo
Kommunenr: 0301
Kommune: Oslo
Gårdsnr: 42
Bruksnr: 1
Festnr: 0
Seksjonsnr: 0
Type: Grunneiendom
Bruksnavn: Gaustad Asyl- Ikke Målt
[Vis mer informasjon om eiendommen](#) [Skriv ut](#)
[Tegnforklaring](#) [Fjern markering](#)

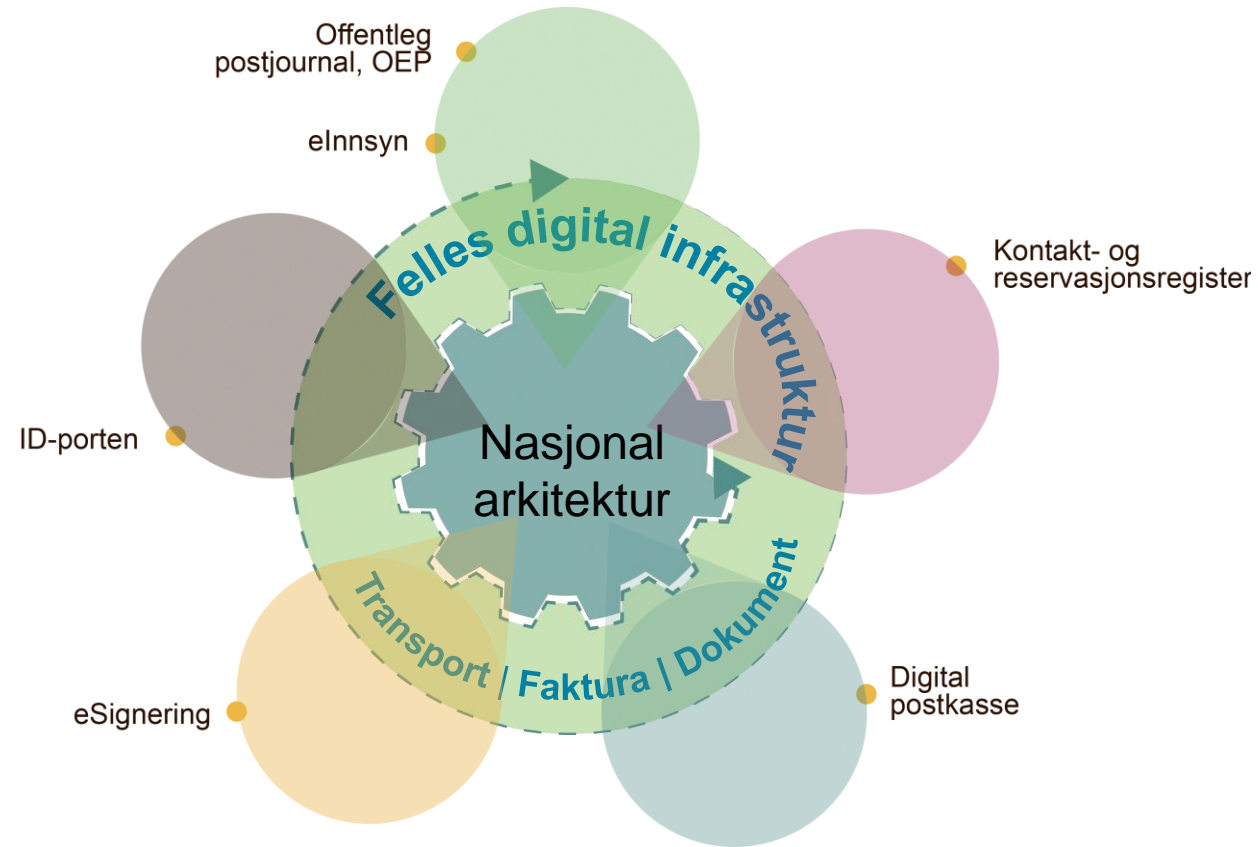
Enhetsregisteret

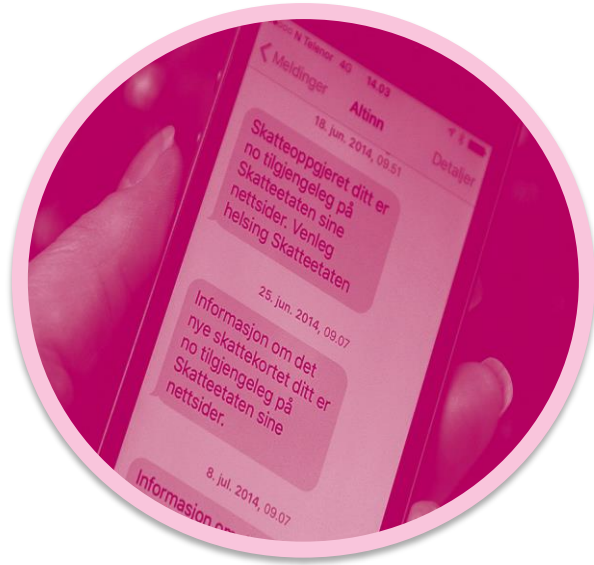
- ▶ Enhetsregisteret inneholder grunndata om enheter som har registreringsplikt i NAV Aa-registeret, Merverdiavgiftsregisteret, Foretaksregisteret, Statistisk sentralbyrås bedriftsregister, Skattedirektoratets register over upersonlige skatteyttere eller Stiftelsesregisteret.
- ▶ Det ni-sifrede organisasjonsnummeret identifiserer enhetene, og gjør det lettere for myndighetene å samarbeide om utveksling av opplysninger.

Grunndataregistre

- ▶ Folkeregisteret, matrikkelen og enhetsregisteret gir oss identifiserbare data om personer, virksomheter og eiendom.
- ▶ Dette gjør at vi kan sammenstille data på tvers av IT-systemer og på tvers av forvaltningen.
- ▶ Vi kaller ofte disse registrene grunndataregistre

Difis nasjonale fellesløsninger

Nasjonalt register over innbyggernes digitale kontaktinformasjon og reserverasjonsstatus

KONTAKT- OG RESERVERASJONSREGISTERET

Forutsetning for digital kommunikasjon

Registeret dekker forvaltningens behov for tilgang til innbyggers digitale kontaktinformasjon. Innbygger registrerer og oppdaterer selv sin kontaktinformasjon:

- Mobiltelefonnummer
- E-postadresse

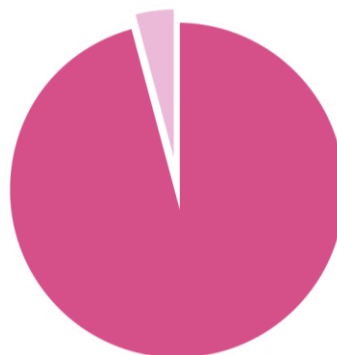
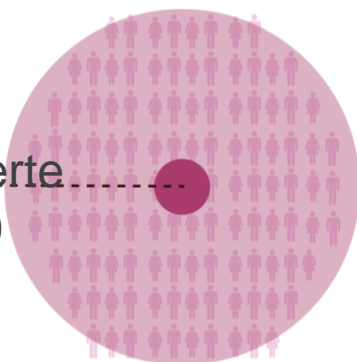
Status kontakt- og reservasjonsregisteret

3,9
mill.
innbyggere

97%
av innbyggerne
mellom 16–80 år

241
brukere av
registeret

Reserverte
109 000

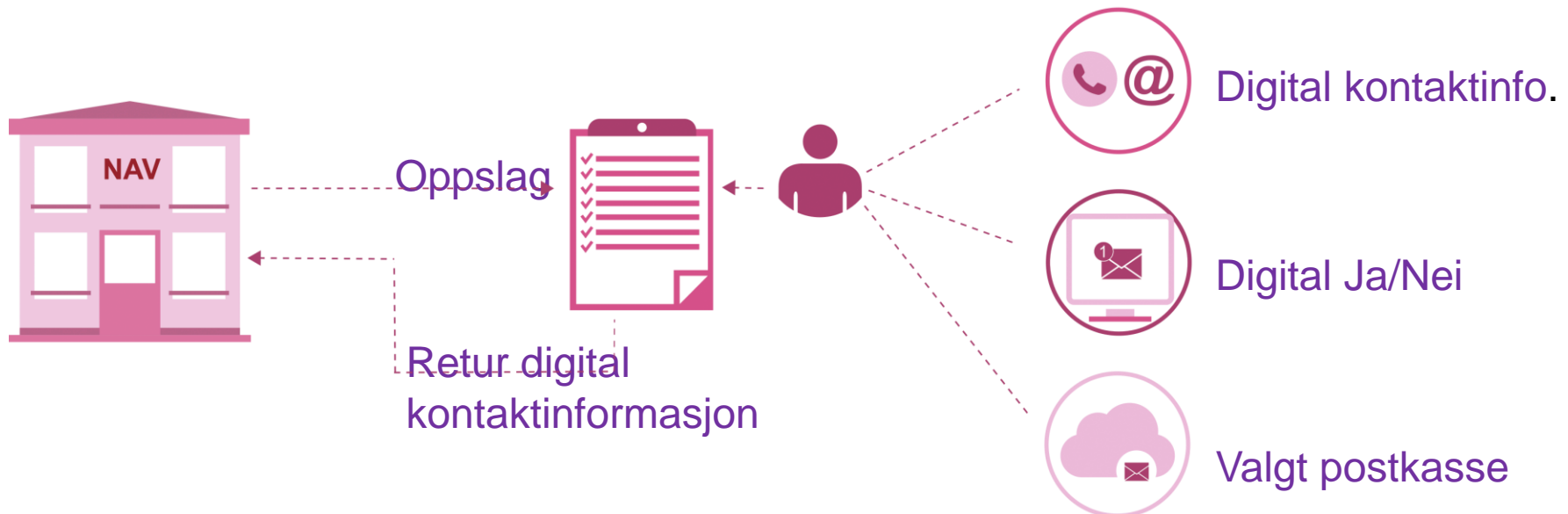

Prinsipper for registeret

- Frivillig å stå i registeret
- Innbyggerne oppdaterer selv registeret
- Innbyggerne kan slette seg fra registeret
- Oppdateres ikke informasjonen skal den ikke brukes
- Online oppslag mot registeret er den primære metodene å få data fra registeret
- Kan kun benyttes av offentlig sektor
- Offentlige virksomheter skal benytte adressene i registeret for å varsle om vedtak

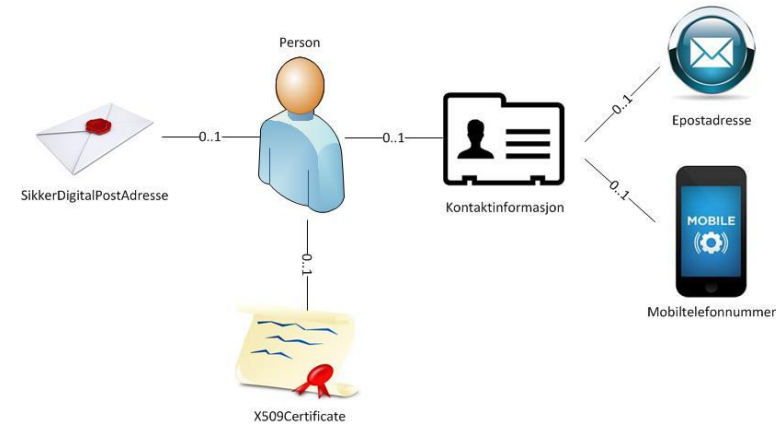
Gjøre et oppslag i registeret

Offentlige virksomheter henter digital kontaktinformasjon i registeret.

Informasjon i registeret

- ▶ Fødselsnummer
- ▶ E-postadresse
- ▶ Mobilnummer
- ▶ Reservasjonsstatus
- ▶ Adresse til digital postkasse for digital post frå offentlege sektor
- ▶ Krypteringssertifikat
- ▶ Status
- ▶ Diverse datofelt (opprettet, endret); endringsnummer

Innsamling

KONTAKTINFORMASJON

Informasjonen nedenfor lagres i et felles kontaktregister som stat og kommune skal bruke når de kontakter deg. [Les mer](#)

Mobilnummer: 99111111

E-post: 16079425560-test@minid.norge.no

BEKREFT >

ID-porten SINDRE BØRSHEIM RAMUNG **LOGG UT**

Dine kontaktopplysninger | [MinID-innstillinger](#)

Dine kontaktopplysninger

REGISTRERT KONTAKTINFORMASJON

Informasjonen nedenfor lagres i et felles kontaktregister som stat og kommune skal bruke når de kontakter deg. [Les mer](#)

Mobilnummer: 499

E-post: @gmail.com

DIN DIGITALE POSTKASSE:

 Du mottar idag post fra det offentlige til din digitale postkasse hos eBoks

RESERVASJON MOT KOMMUNIKASJON PÅ NETT

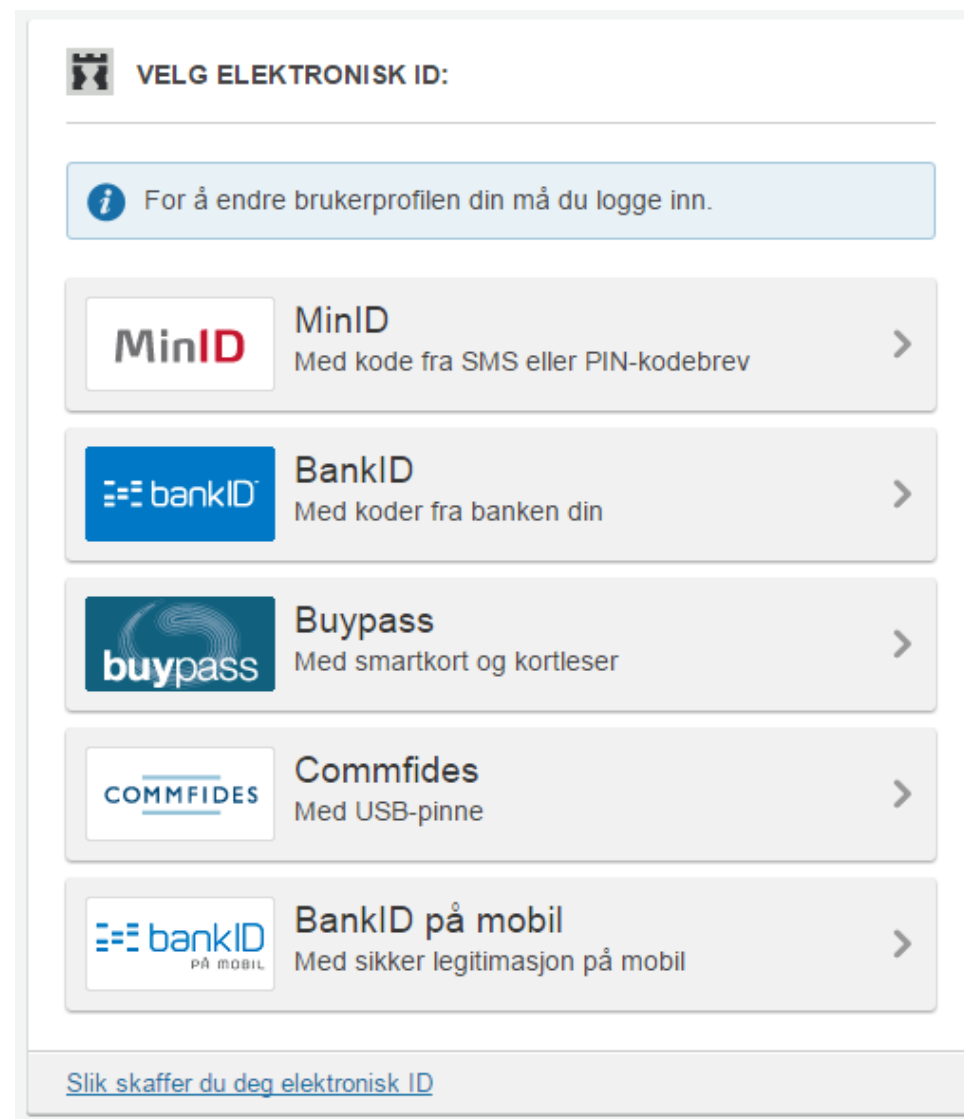
Om du reserverer deg mot kommunikasjon på nett vil du motta viktige brev fra det offentlige kun på papir. Stat og kommune kan likevel sende deg annen informasjon på e-post, sms eller som brev digitalt. [Les mer](#)

[Reserver](#)

- ▶ Høg dekning i befolkningen
- ▶ Innbygger har mulighet for innsyn og endring på norge.no
- ▶ Bekreftelse av opplysningene hver 90. dag i ID-porten
- ▶ Varsel om «utdatert» kontaktinfo dersom kontaktinfo ikke er bekreftet siste 14 mnd

ID-porten

- ▶ ID-porten er en felles innloggingsløsning til offentlige tjenester på internett.
- ▶ For å få logge deg inn på tjenester fra stat og kommune på nett må du ha en elektronisk ID.

The screenshot shows a web interface for selecting an electronic ID. At the top, there is a header with a crown icon and the text 'VELG ELEKTRONISK ID:'. Below this is a light blue information box with an 'i' icon and the text 'For å endre brukerprofilen din må du logge inn.'. The main area contains five selectable options, each with a logo, a title, a description, and a right-pointing arrow:

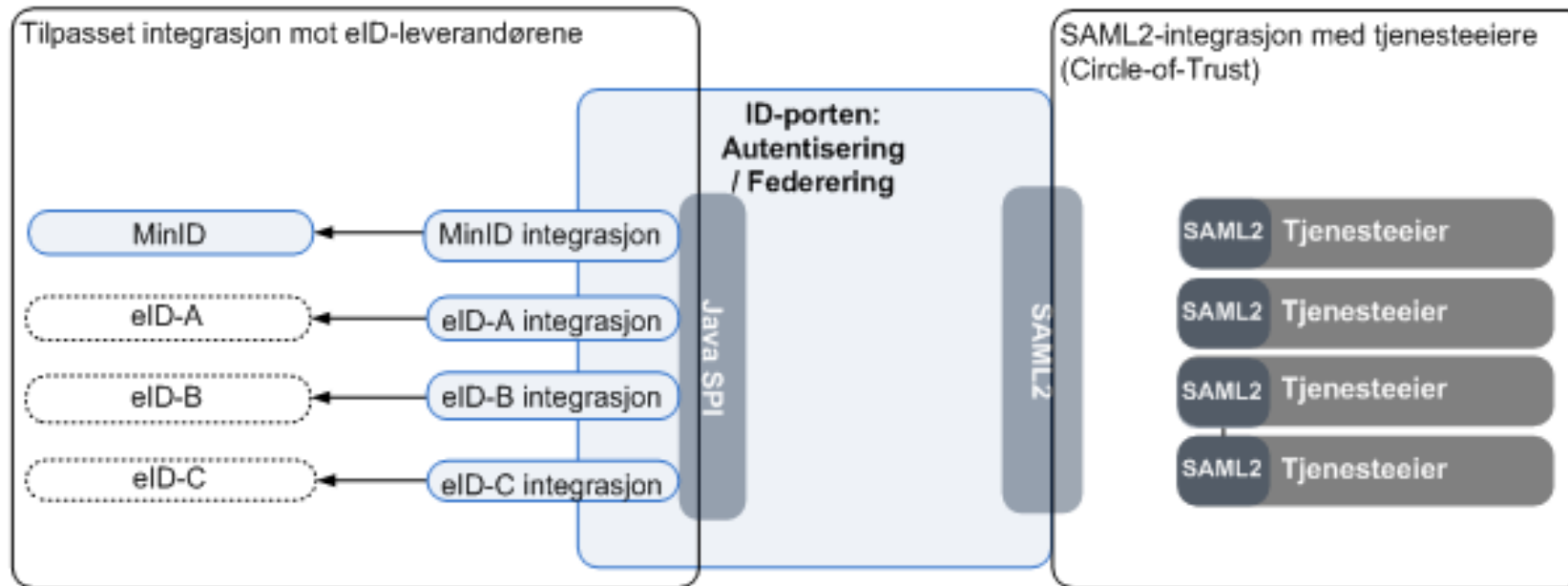
- MinID**: Med kode fra SMS eller PIN-kodebrev
- bankID**: Med koder fra banken din
- buypass**: Med smartkort og kortleser
- COMMFIDES**: Med USB-pinne
- bankID PÅ MOBIL**: Med sikker legitimasjon på mobil

At the bottom of the selection area, there is a link: [Slik skaffer du deg elektronisk ID](#)

Noen valg om løsning

- ▶ Brukerne skal selv kunne velge e-ID
- ▶ Blanding av offentlige og private e-IDer
- ▶ Brukerstedene integrerer seg mot ID-porten
- ▶ ID-porten integrerer seg mot e-ID leverandørene
- ▶ Brukerne skal ikke betale for bruk
- ▶ e-IDene må tilfredsstillе det offentliges sikkerhetskrav

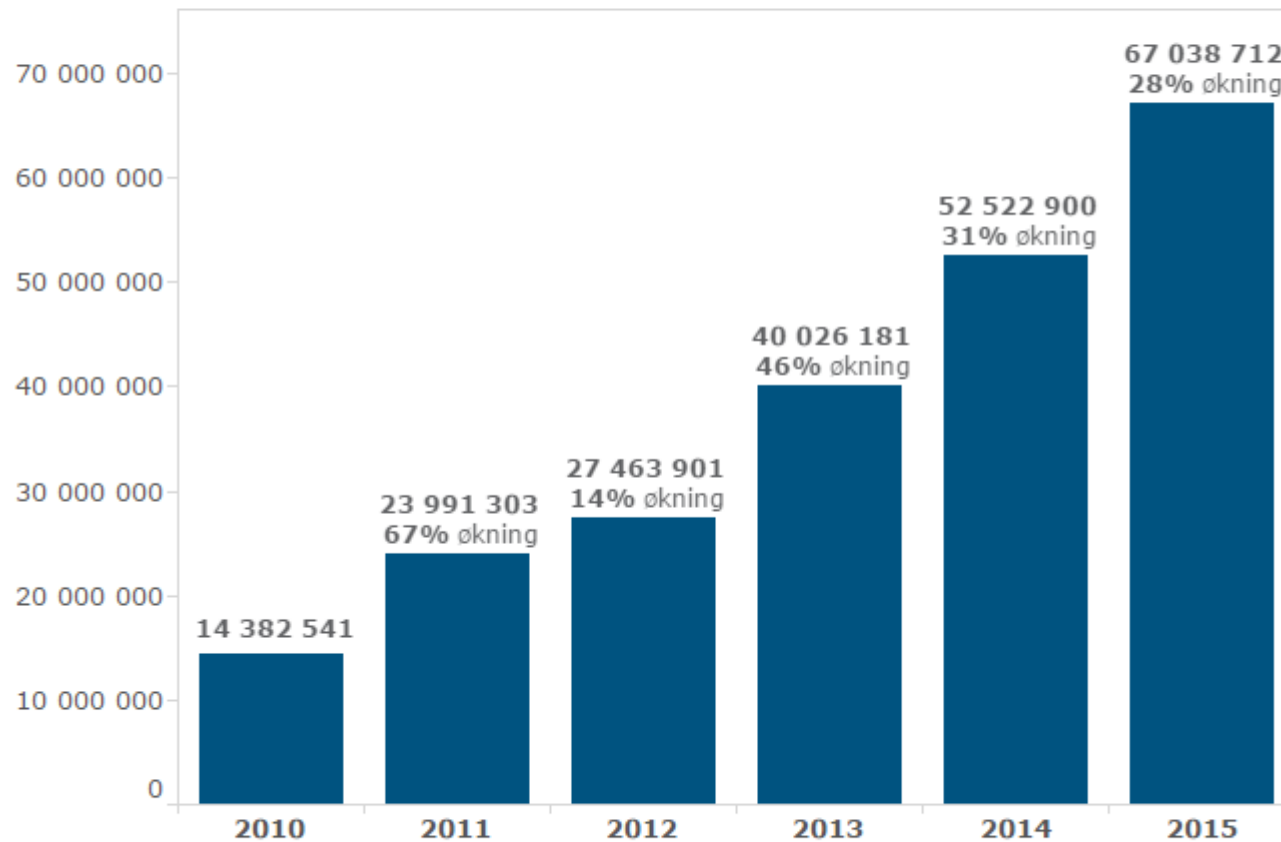
Arkitektur for ID-porten

63,7 MILL

innlogginger i ID-porten så langt i 2016

Figur: Antall innlogginger i ID-porten, per år 2010-2015.

Kilde: Trafikkdata i ID-porten, Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi)

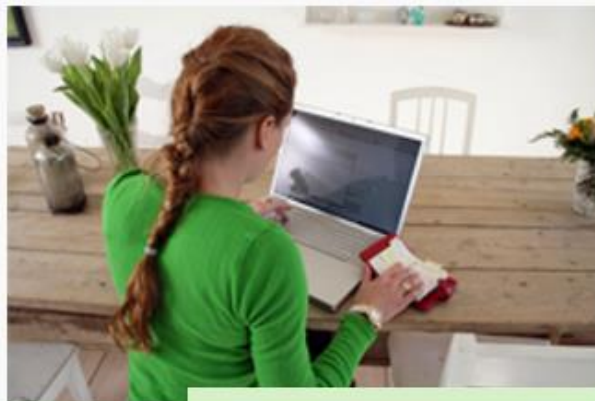
Digital postkasse

Digital postkasse

Velg digital postkasse

Du kan velge mellom Digipost og e-Boks

Oppdater kontaktinformasjon

Rett mobilnummer og e-postadresse

Elektronisk ID

Innlogging til offentlige tjenester på nett

Hva er digital postkasse?

- ▶ En digital postkasse er en tjeneste på nett som kan ta imot og oppbevare post på en sikker måte.
- ▶ Du kan åpne og lese posten din både på datamaskin, nettbrett eller smarttelefon.
- ▶ Du må selv opprette en digital postkasse for å kunne motta post digitalt.
- ▶ Dokumentene du har fått tilsendt digitalt blir lagret i den digitale postkassen som et arkiv.
- ▶ Du må ha en e-ID og bruke [ID-porten](#) for å lese post fra det offentlige i den digitale postkassen din.

Søk

Finn tjeneste

Livssituasjoner

Digital postkasse

Framsida → Velg digital postkasse

Velg digital postkasse

Snart kan alle viktige brev fra det offentlige sendes til din digitale postkasse. Er du klar til å motta?

Gå til Digipost

Gå til e-Boks

Når du oppretter en digital postkasse, kan stat og kommune sende deg post digitalt. Du kan velge mellom to postkasser - Digipost eller e-Boks. Du får varsel på SMS eller e-post når du har mottatt et nytt brev, og du kan lagre posten så lenge du ønsker.

Fant du det du lette etter?

 Ja Nei

Hva lette du etter? *

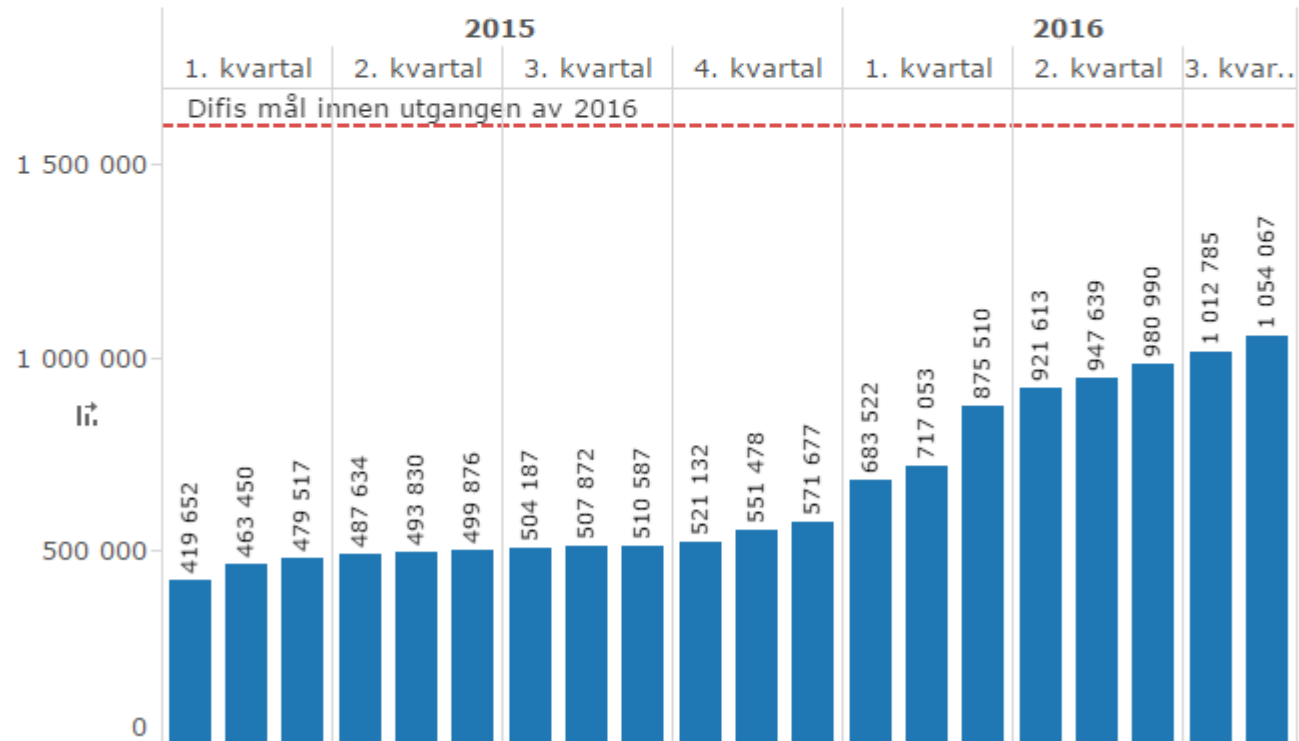
Dato

Du oppretter selv din digitale postkasse

For å få post fra det offentlige tilsendt digitalt må du selv opprette en digital postkasse. Du kan velge mellom to postkasser - Digipost eller e-Boks. Postkassene er likestilte og

1 071 275 innbyggere har digital postkasse

Nøkkeltallet om antall innbyggere med digital postkasse oppdateres ukentlig. Figuren under oppdateres med månedstall.

Figur: Antall innbyggere med digital postkasse, per måned.

Kilde: Trafikkdata for digital postkasse for innbygger, august 2016, Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi).

Mer enn teknologi

Vil regjeringen ødelegge Altinn?

DEBATT: Fagforeninger advarer.

Fredag 26. april 2013 kl. 07:56

DEBATTINNLÉGG: Fagforeningene ved Brønnøysundregistrene stiller seg uforstående at regjeringen vil frata Altinn muligheten til å være en moderne e-forvaltningsløsning. Det vil koste skattebetalere dyrt.

Enhver moderne e-forvaltningsløsning må være dialogløsning for å lykkes. Det betyr at brukeren ikke bare skal kunne sende inn, men også må kunne motta svar fra det offentlige på samme sted. Et annet scenario er at brukerne må klage på en avgjørelse man mottar i meldingsboksen fra det offentlige, for eksempel et skatteoppgjør. Å lage løsninger for enveiskommunikasjon er rett og slett gammeldags og ikke liv laga.

I desember 2013 fyller Altinn 10 år. I løpet av disse årene har Altinn blitt en av verdens mest vellykkede løsninger for elektronisk forvaltning spesielt for næringslivet. 98-99 prosent av næringslivet i Norge bruker Altinn til elektronisk meldingspostkasser komme ut på anbud. (Foto: KS)

– Ikke godt nok

Krever kryptering hele veien for statlig meldingstjeneste.

Fire dager før julaften i fjor inviterte Direktoratet for forvaltning rekke aktører om å komme med innspill til hvilke krav som skal digital postkasse til innbyggerne. Regjeringen, med IT-statsråd spissen, har bestemt at kommersielle aktører, som Postens Digi danske postens e-Boks, skal konkurrere om dette markedet.

Potensielt kan det være meget lukrativt for eksempelvis Postens tjeneste som skal sende informasjon fra staten til innbyggerne. etablerte aktørene for sikre e-postbokser har lobbet intenst i ko denne statusen.

Advarer

Men nå advarer Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM) mot at det meldingssystem som ikke tar sikkerheten nok på alvor.

The screenshot shows the top of a digi.no news article. The header includes a search bar, a navigation menu with categories like 'Bedrifts-IT', 'Telekom', 'Utvikling', 'Karriere', 'Økonomi', 'Samfunn', 'Sikkerhet', and 'EVENT'. The main image is a portrait of Trude Andresen, a woman with short blonde hair. Below the image is the article title 'Vil ikke ha Digipost' and a sub-headline 'Kommunene vil ha omkamp om digital postkasse.' The author is identified as Sigvald Sveinbjørnsson, dated Monday, January 23, 2013 at 12:29.

Vil ikke ha Digipost

Kommunene vil ha omkamp om digital postkasse.

Onsdag 23. januar 2013 kl. 12:29
Av Sigvald Sveinbjørnsson

The screenshot shows the top of a digi.no news article. The header is identical to the previous screenshot. The main image is a portrait of Henrik Andersen, a man with dark hair. Below the image is the article title 'Et sikkert sted for alt som er viktig' and a sub-headline 'e-Boks-direktør Henrik Andersen svarer på KS' bekymringer om digital postboks.' The author is identified as Michael Orelid, dated Thursday, January 24, 2013 at 10:52.

– Et sikkert sted for alt som er viktig

e-Boks-direktør Henrik Andersen svarer på KS' bekymringer om digital postboks.

Torsdag 24. januar 2013 kl. 10:52

The screenshot shows the top of a Computerworld article. The header includes the site name 'COMPUTERWORLD' and the tagline '– it-nyheter døgnet rundt'. Below the header is a navigation menu with categories like 'SEMINAR & CIO', 'IT-KARRIERE', 'IT-HELSE', 'IT-KURS', and 'IT-STILL'. The main image is a portrait of Kenneth Christensen. Below the image is the article title 'Statlig digital post fra 2014' and a sub-headline '1. januar 2014 vil post fra det offentlige sendes deg digitalt. Men du kan reservere deg.' The author is identified as Kenneth Christensen, dated 16.04.2013 kl 13:20.

The screenshot shows the top of a Computerworld article. The header is identical to the previous screenshot. The main image is a portrait of Michael Orelid. Below the image is the article title 'Kritiske til Difis postkasse-prosess' and a sub-headline 'Kommunene og Skatteetaten er skeptiske til prosessen om digital postkasse. - Altinn burde vært gjenbrukt, sier it-direktøren i Skatteetaten.' The author is identified as Michael Orelid, dated 11.02.2013 kl 07:01.

The screenshot shows the top of a Computerworld article. The header is identical to the previous screenshot. The main image is a portrait of Michael Orelid. Below the image is the article title 'Kritiske til Difis postkasse-prosess' and a sub-headline 'Kommunene og Skatteetaten er skeptiske til prosessen om digital postkasse. - Altinn burde vært gjenbrukt, sier it-direktøren i Skatteetaten.' The author is identified as Michael Orelid, dated 11.02.2013 kl 07:01.

A close-up portrait of Michael Orelid, a man with glasses and a dark suit, looking directly at the camera.

lig sektor. Tweet 4 +1 0 Anbefal 1

Avsluttende kommentarer

- ▶ Offentlige infrastrukturer må ta hensyn til alle
- ▶ Vi må lage løsninger som alle kan bruke
- ▶ Politiske beslutninger gir rammer for hva vi kan gjøre
- ▶ Offentlig sektor er mangfoldig og har ulike behov
- ▶ Data er en felles ressurs som må brukes på tvers av offentlig sektor

